Opłata pocztowa uiszczona gotówką

Cena 50 groszy

ORZECZNICTWO BUCHALTERYJNO-PODATKOWE

TYGODNIK

Prenumerata kwartalna 4 zł. 50 gr.
wraz z przesyłką pocztową
Konto P. K. O. Nr. 22.308
Administracja: Księgarnia Prawnicza
Warszawa, Senatorska 8

REDAKTOR
Dr EMANUEL ISERZON
Adwokat

Nr 37 (83) Warszawa, 10 września 1938 r. Rok III

TREŚĆ: str.

IGNACY SILBERSTEIN

BILANS BANKOWY

Z dniem 1-szym stycznia 1938 r. banki i domy bankowe na podstawie zarządzenia Ministerstwa Skarbu z dnia 16 grudnia 1937 r. obowiązane są do sporządzania bilansów surowych (miesięcznych) i netto (rocznych) w nowym układzie,

Ponieważ bankowy bilans surowy jest istotnym zwierciadłem gospodarczym działalności banków, w którym przekrój poszczególnych składników daje nam możność zapoznania się z celowością i charakterem operacyj bankowych — *ograniczam swój szczegółowy opis tylko do bilansu miesięcznego (surowego)* wedle układu zgodnego z wyżej wymienionym zarządzeniem.

Stan czynny

1. Kasa i sumy do dyspozycji:

a) gotowizna (gotówka, bony funduszu inwestycyjnego, czeki bankowe),
b) pozostałości na rachunku żyrowym w Banku Polskim,
c) „ do natychmiastowej dyspozycji na rachunkach w P. K. O. i bankach państwowych.

Należy umieścić w punkcie —

a) saldo debetowe rach. kasy, uzgodnione z naturą; do gotowizny nie wolno zaliczać czeków z prywatnego wystawienia (niebankowego), pieniędzy zagranicznych oraz wszelkiego rodzaju pokwitowań zaliczkowych,
b) saldo debetowe rachunku żyrowego w Banku Polskim, uzgodnione z książeczką obrachunkową tegoż banku, z uwzględnieniem pozycyj tzw. „w drodze",
c) salda debetowe rach. czekowego w P. K. O. oraz rków a vista w bankach państwowych (P. B. R. i B. G. K.) — uzgodnione z odnośnymi wyciągami, z uwzględnieniem pozycyj „w drodze", składniki majątkowe, zawarte w „poz. 1", stanowią najbardziej płynne aktywa i stosunek ich do natychmiast płatnych zobowiązań banku, decyduje o solidnym stanie instytucji finansowej.

2. Bilety Skarbowe:

W tej rubryce należy podać debetowe saldo książkowe.

3. Waluty zagraniczne:

a) monety złote,
b) inne monety, banknoty, czeki i przekazy.

W punktach „a" i „b" należy umieszczać rzeczywisty remanent przerachowany w złotych, wedle odnośnego parytetu giełdowego z dnia bilansowania tj. z ostatniego dnia danego miesiąca; ewentualną różnicę zachodzącą między saldem książkowym, a stanem wynikłym z przerachowania, należy przenieść na tzw. rach. „różnic kursowych".

4. Papiery wartościowe:

a) papiery państwowe,
b) listy zastawne i obligacje,
c) akcje
d) kupony.

Na tym rachunku podaje się książkowe saldo sald debetowych papierów poszczególnych rodzajów. Sumę ewentualnych sald kredytowych na poszczególnych subkontach — sald wynikłych z obrotów, a więc z zysku na sprzedaży, należy umieszczać w pasywach na tzw. rku „salda kredytowe papierów wartościowych" (vide niżej Stan bierny, p. 18 c).

Salda kredytowe w punkcie „d" — kupony — zależne są od dwojakiego sposobu księgowania:

I sposób: można księgować na rku „kuponów” sumy rzeczywiście zapłacone przez bank tj. nominał mniej dyskonto;
II „ sumę nominału księguje się na rku „kuponów”, a procenty za czas od daty kupna do daty płatności—na rku „procentów pobranych”.

Stosując sposób pierwszy przy książkowaniu kuponów, uzyskuje się po ich realizacji saldo kredytowe, stanowiące zysk.

5. Papiery wartościowe ustaw. kapitału zapasowego.

W tej rubryce należy umieszczać w bilansach surowych sumy książkowych sald debetowych a w bilansach netto — wartość remanentu. Rachunek ten jest szczególnie ważny, ze względu na częściowe zabezpieczenie wkładów papierami pupilarnymi, łatwo zbywalnymi, a to zgodnie z art. 51 prawa bankowego, który postanawia, że przynajmniej połowa kapitału zapasowego, winna być przechowywana w papierach wartościowych, posiadających bezpieczeństwo prawne.

6. Udziały konsorcjalne.

Na tym rachunku należy wykazywać trwalsze udziały instytucyj finansowych w różnego rodzaju przedsiębiorstwach, czy to na podstawie specjalnych umów, czy innych tytułów, jak portfeli akcyj itp. Przy umieszczaniu tych pozycyj, należy się stosować do zasad, zawartych w punkcie 5-tym. Aktywa te są trudno zbywalne, ze względu na charakter papierów dywidendowych i udziałów umownych, i stanowią najmniej płynne składniki majątkowe.

7. Banki Krajowe.

a) nostro,
b) loro.

W punkcie „a” i „b” umieszcza się salda sald debetowych banków krajowych. W odróżnieniu od rku „Banki Nostro”. który jest rkiem wybitnie aktywnym, to znaczy, że dany bank posiada w innych pokrewnych instytucjach własne fundusze — rachunek „Banki Loro“ zasadniczo winien figurować w pasywach, tj. posiadać salda kredytowe, lecz na skutek wzajemnych zleceń, przechodzi nieraz przejściowo w salda debetowe.

8. Banki Zagraniczne.

a) nostro,
b) loro.

Jak pozycja 7-ma. Nadmienić należy, że rk „Banki Nostro Zagraniczne” jest prowadzony w obcych walutach, wykazując stan posiadania obcych walut na rachunkach w bankach zagranicznych. Różnicę wynikłą między wyceną sald debetowych poszczególnych walut a saldem książkowym w złotych — należy przenieść na rk „różnic kursowych”.

9. Dyskonto.

a) weksle,
b) inne dokumenty.

W punkcie „a" należy podać łączne saldo w rku weksli w portfelu, weksli wysłanych do inkasa oraz weksli oddanych do redyskonta z bieżącymi terminami płatności — które stanowi sumę obliga dyskontowego podawców. Saldo weksli w portfelu, winno być uzgodnione w granicach możliwości z istotnym remanentem.

W punkcie „b" umieszcza się wszelkie inne dokumenty, całkowicie zdyskontowane, jak skrypty dłużne, czeki itp. Z czeków tylko te należy podawać, które ze względu na prywatny (niebankowy) charakter wystawienia, nie nadają się do zaliczenia do gotowizny. Transakcje dyskontowe stanowią główne źródło dochodowości w operacjach instytucyj finansowych. Drogą skupu weksli, bankowość alimentuje przemysł i handel i tym samym spełnia swe naczelne zadania, udzielając kredytu krótkoterminowego. Do dyskonta przyjmowane są tylko weksle, zaopatrzone co najmniej w dwa podpisy i pochodzące z operacyj towarowych (handlowych) z terminami niedłuższymi niż trzymiesięczne.

10. Protesty.

a) weksle,

b) inne dokumenty.

Ad. a) Należy podać saldo książkowe (uzgodnione z remanentem), obejmujące wszystkie weksle zdyskontowane, przeterminowane, bez względu czy są zaopatrzone w protesty, czy znajdują się w portfelu, egzekucji lub skardze.

Księgowanie weksli przeterminowanych na innych rachunkach jest niedopuszczalne, gdyż w ten sposób zaciemniano by istotny stan rku protestów;

Ad. b) Punkt ten obejmuje wszystkie czeki, skrypty dłużne — przeterminowane, pochodzące z dyskonta.

11. Kredyty w rachunkach bieżących.

a) zabezpieczone,

b) niezabezpieczone.

Ad. a) Należy podać saldo sald debetowych na rachunkach bieżących (loro, on call — specjalny), zabezpieczonych papierami wartościowymi, wekslami z dwoma podpisami, listami gwarancyjnymi, hipoteką, towarami i listami przewozowymi Bankom nie wolno przyjmować pod zastaw: akcyj własnych emisyj, listów gwarancyjnych, nie wystawionych przez banki lub wielkie firmy przemysłowo — handlowe, oraz weksli z podpisem dłużnika banku lub jego firmy. W przeciwnym bowiem razie kredyty takie uważa się za niezabezpieczone.

Ad. b) podaje się saldo sald debetowych w rachunkach bieżących — niezabezpieczonych.

Kredyty w rachunkach bieżących stanowią poważną pozycję w aktywach banku, ilustrując rozmiary angażowania się w interesach oraz stopień przezorności w rodzajach i jakości zabezpieczenia. Płynność i realizacja zabezpieczonych kredytów zależna jest od dobroci zabezpieczenia, a w kredytach niezabezpieczonych — od solidności finansowej kredytobiorcy.

12. Pożyczki terminowe.

(w tym — układy za pośrednictwem Banku Akceptacyjnego).

W tejże rubryce podaje się udzielone przez bank kredyty z ustalonym terminem zwrotu. Kredyty te mają charakter lombardowy, gdyż udzielane są pod zastaw, oraz, w odróżnieniu od kredytów w rachunkach bieżących, wymagalne są w przewidzianych terminach.

Sumę zawartych układów, z tytułu kredytów rolniczych, za pośrednictwem Banku Akceptacyjnego—należy podać przed rubryką oraz łącznie z sumą „pożyczek terminowych" umieścić w odnośnej rubryce.

Układy akceptacyjne mają też charakter terminowy, gdyż dłużnicy banku układającego się, winni w terminach półrocznych w ciągu siedmiu lat, w ratach według ustalonego wzoru — spłacać swe zobowiązania. Układy te są zabezpieczone: papierami wartościowymi w stosunku 85% ich kursu giełdowego, hipoteką, poręką osób odpowiedzialnych majątkowo. Instytucje wierzycielskie, zawierające układy, mogą korzystać z kredytów w Banku Akceptacyjnym.

13. Kredyty akceptacyjne i rembursowe (aktywa).
Zobowiązania z tytułu kredytów akceptacyjnych i rembursowych (pasywa).

Aktywa. W tej pozycji należy podać udzielone i niespłacone na dzień sporządzania bilansu, kredyty akceptacyjne i rembursowe, udzielone w postaci własnego akceptu lub akceptu innej instytucji bankowej za pośrednictwem i na rachunek danego banku. Przez akceptację trat ciągnionych przez banki krajowe lub klientelę bankową na banki zagraniczne umożliwia się dyskontowanie ich na rynkach zagranicznych. Kredyty rembursowe udzielane są importerom zagranicznych towarów, którzy spłacają swe zobowiązania drogą ciągnięcia trat, zaopatrzonych w gwarancję (pismo rembursowe) lub indos banku krajowego — na banki zagraniczne na zlecenie zagranicznego eksportera.

Pasywa. Odpowiednikiem tego rachunku jest rach. „zobowiązania z tytułu kredytów akceptacyjnych i rembursowych". Na tym rachunku należy wykazać zobowiązania względem przedsiębiorstw bankowych, najczęściej zagranicznych — z tytułu akceptowanych trat lub udzielonych rembursów dla klienteli banku. Salda tych rachunków w pasywach i aktywach winny sobie odpowiadać.

14. Należności z tytułu transakcyj dewizowych na termin i reportowych (aktywa).
Zobowiązania z tytułu transakcyj dewizowych na termin i reportowych (pasywa).

W rubrykach tych należy wykazać: w aktywach — należności, w pasywach — zobowiązania. wynikłe z transakcyj kupna — sprzedaży dewiz na termin i reportowych. Salda w obcych walutach należy przerachować na złote wg. parytetu i różnicę zachodzącą między saldem książkowym w złotych, a sumą wynikłą z przerachowania—przenieść na rk „różnic kursowych„. Transakcje kupna—sprzedaży na termin, mają charakter spekulacyjny w przewidywaniu zwyżki lub zniżki kursu i najczęściej są „blancowane". Transakcje terminowe mogą być w terminie likwidowane (nieodwołalne) lub jako „reportowe" w wypadku nieosiągnięcia zwyżki kursu, za zgodą kontrahenta, przenoszone są na inny termin. Do kursu dopłaca się sprzedającemu premię zwaną „reportem".

(cdn.)

ORZECZNICTWO W SPRAWACH PODATKOWYCH

64.

STRATA WSKUTEK KRADZIEŻY JAKO NIEPOTRĄCALNA.

Strata wskutek kradzieży jako dotykająca wyłącznie substancji źródła dochodu nie ulega potrąceniu. Wobec tego zapas towarów wykazany z natury w inwentarzu zamknięcia ulega powiększeniu o wartość skradzionych towarów.

NTA, 23 października 1937, I. rej. 3356/35.

Z uzasadnienia: K. K., kupiec w Warszawie, złożył w dniu 20 lutego 1932 w Urzędzie Skarbowym zaświadczenie Prokuratury Sądu Okręgowego w Warszawie z 17 lutego 1932, według którego dnia 8 lutego 1932 zgłosił w urzędzie Śledczym, że z magazynu jego przedsiębiorstwa (sprzedaż konfekcji męskiej) *dokonywał od 3 lat woźny jego kradzieży konfekcji na kwotę 50.000 zł* i prosił, by przyjąć pod uwagę podane okoliczności przy wymiarze podatku dochodowego.

W złożonym 30 kwietnia 1932 zeznaniu o dochodzie na r. 1932 wykazał K. dochód z $1/2$ nieruchomości w Poznaniu w kwocie 5.014 zł i stratę z przedsiębiorstwa w kwocie 25.287 zł 36 gr. Przeprowadzona 24 września 1932 rewizja ksiąg handlowych przedsiębiorstwa stratę tę stwierdziła.

W trybie art. 58 ustawy o podatku dochodowym zawiadomiono płatnika, że wykazana strata z przedsiębiorstwa w kwocie 25.287 zł 36 gr winna być zmniejszona o kwotę 50.000 zł, gdyż *kradzież stanowi stratę na majątku i nie może być potrącona od dochodu. Płatnik w terminie odpowiedział, iż dokonane kradzieże wynoszą tylko 3.000 zł, z czego odnaleziono starych rzeczy na 1.000 zł i że tylko w pierwszej chwili, dowiedziawszy się o kradzieży, oszacował skradzione rzeczy na 50.000 zł.* W każdym razie trudno mu ustalić rzeczywistą stratę, gdyż książki składowej nie prowadzi.

Komisja Szacunkowa ustaliła dochód płatnika z nieruchomości na 10.365 zł a z przedsiębiorstwa na 24.717 zł, zmniejszając wykazaną stratę w wysokości 25.287 zł 36 gr o kwotę 50.000 zł (50.000 zł. — 25.287 zł 36 gr = 24.712 zł 64 gr) i wymierzyła od ogólnego dochodu odpowiedni podatek.

Wniesionego od tego wymiaru odwołania nie uwzględniła Komisja Odwoławcza orzeczeniem z 8 maja 1934, ponieważ wymiar uzasadniony jest postanowieniami art. 63 ust. 2 ustawy, gdyż udzielone wyjaśnienia nie usunęły przedstawionych płatnikowi wątpliwości. Motywy Komisji brzmią: „Zarzutu, że wartość skradzionych towarów wyniosła tylko sumę 3.000 zł, nie uznała Komisja za trafny. Jak bowiem wynika z pisma płatnika z 17 lutego 1932, do którego dołączył on zaświadczenie, że suma kradzieży wyniosła 50.000 zł, płatnik prosił, aby przy opodatkowaniu go przyjąć pod uwagę wspomniane wyżej zaświadczenie, przy czym Komisja nie dała wiary twierdzeniu płatnika, że po dokładnym obliczeniu magazynu okazało się, że wartość skradzionych towarów wyniosła 3.000 zł, gdyż w poprzednich swoich wyjaśnieniach stwierdził on, że nie prowadzi książki składowej i z tego powodu nie może określić rzeczywistej wartości skradzionych rzeczy. Również nie uznała Komisja za trafny zarzutu płatnika, że powinien on mieć doliczoną do dochodu stratę wskutek kradzieży w kwocie 17.000 zł, gdyż kradzież rzekomo była popełniona w ciągu 3 lat. W myśl bowiem przepisów art. 13 ustawy

za podstawę obliczenia dochodu należy przyjąć jeden rok operacyjny, poprzedzający rok podatkowy, w którym to właśnie roku w dniu 31 grudnia zmniejszono zapas towarów o wartość skradzionych, co stwierdza sam płatnik w punkcie 4 odwołania oświadczając, że w roku ubiegłym dochód jego ustalono na podstawie ksiąg handlowych, bez doliczenia straty na majątku powstałej wskutek kradzieży".

Orzeczenie to stanowi przedmiot skargi do NTA, w której skarżący zarzuca, iż władza pozwana postąpiła wadliwie, przyjmując kwotę kradzieży, jako czysty dochód przedsiębiorstwa za rok operacyjny 1931 i to w wysokości 50.000 zł, chociaż wartość skradzionego materiału wynosiła najwyżej 3.000 zł.

NTA rozważył co następuje:

W przedsiębiorstwie skarżącego nastąpiła kradzież towarów, ujawniona w r. 1932. *Strata wskutek kradzieży, jako dotykająca wyłącznie substancji źródła dochodu, nie ulega potrąceniu* (wyrok NTA z 18 kwietnia 1934 l. rej. 9987/30 OPA 1414/36). *Wobec tego wskutek powiększenia zapasu towarów, wykazanego w bilansie zamknięcia z 31 grudnia 1931, na podstawie którego skarżący wypośrodkował stratę w wysokości 25.287 zł 36 gr o wartość skradzionych towarów, zależnie od tego, czy wartość tychże jest większa od wykazanej straty lub nie, okazać się musi odpowiedni zysk przedsiębiorstwa, względnie zmniejszenie wykazanej straty.* W zasadzie słusznie zatem władza — celem ustalenia dochodu względnie straty skarżącego z jego przedsiębiorstwa na podstawie przedłożonego przez niego bilansu zamknięcia w dniu 31 grudnia 1931 — postąpiła, doliczając do aktywów przedsiębiorstwa wartość towarów skradzionych a bilansem nie objętych, skoro kradzież ujawniła się dopiero w r. 1932, i wyprowadzając na podstawie w ten sposób skorygowanego bilansu dochód przedsiębiorstwa skarżącego.

O ile zaś władza przyjęła wartość skradzionych towarów na 50.000 zł, to NTA uznał, iż postąpiła wadliwie. Władza w tym względzie oparła się na zeznaniu skarżącego, złożonym tuż po wykryciu kradzieży w Urzędzie Śledczym m. Warszawy. *Skarżący jednak tak w postępowaniu wymiarowym, jak odwoławczym zeznanie to odwołał, wyjaśniając, dlaczego wynikłą z kradzieży szkodę określił pierwotnie na kwotę 50.000 zł i podał, że dochodzenia policyjne okazały, iż wartość skradzionych towarów wynosi około 3.000 zł.* Władza pozwana zatem winna była wziąć pod rozwagę te wyjaśnienia płatnika i zbadać ich wiarogodność w związku z wynikiem owych dochodzeń policyjnych, na które się płatnik powołał.

W tym stanie rzeczy *nie ma znaczenia istotnego okoliczność, że skarżący nie prowadził książki składowej, brak której zresztą — jak słusznie skarga zaznacza — nie uzasadnia sam przez się uznania ksiąg za nieprawidłowe* (por. wyrok NTA z 25 listopada 1933 l. rej. 4507/32, Zb. wyr. Nr 719 S).

Z tego powodu uchylił NTA... zaskarżone orzeczenie z powodu wadliwego postępowania.

65.

ZAPŁACENIE PODATKU WIERZYTELNOŚCIĄ PRZYPADAJĄCĄ PŁATNIKOWI OD SKARBU PAŃSTWA.

Płatnik może zapłacić podatek każdą przypadającą mu od Skarbu Państwa wierzytelnością wynikającą ze stosunków prywatnoprawnych, byleby wierzytelność ta była bezsporna i wymagalna.

Do tego celu służyć może również wierzytelność nabyta w drodze przelewu.

Wymagany przez rozp. wyk. do OP warunek, by zgłoszona przez płatnika do potrącenia wierzytelność powstała z umowy prywatnoprawnej zawartej bezpośrednio między płat-

nikiem a Skarbem Państwa — jest niezgodny z OP.

NTA, 15 czerwca 1938, l. rej. 105/37.

Z uzasadnienia: Przedmiotem sporu jest kwestia prawna, czy płatnik, posiadający wobec Skarbu wierzytelność bezsporną i wymagalną a wynikającą ze stosunków prywatnoprawnych może tą wierzytelnością zapłacić przypadający od niego podatek (art. 97 § 3 OP. poz. 134/36 Dz. Ust.) tylko w tym wypadku, gdy wierzytelność posiadana przez płatnika powstała z umowy prywatnoprawnej zawartej bezpośrednio między płatnikiem a Skarbem Państwa (§ 92 ust. 1 rozp. wykon. do OP. poz. 270/37 Dz. Ust.).

NTA rozważył co następuje:

Skoro OP przewiduje możność dokonania kompensaty należytości podatkowej z wzajemną pretensją płatnika do Skarbu, wynikającą „ze stosunków prywatnoprawnych", należy uznać, że decydującym o prawie dokonania kompensaty momentem jest jedynie istnienie bezspornej i wymagalnej wierzytelności prywatnoprawnej płatnika do Skarbu Państwa. Jedynym więc ograniczeniem źródeł takiej wierzytelności, przewidzianym ustawowo, jest wymóg, by pochodziła ona ze „stosunków prywatnoprawnych", które oczywiście nie ograniczają się do umów — źródłem bowiem wierzytelności po jednej, a zobowiązania po drugiej stronie mogą być w myśl art. 1 k. z. oświadczenia woli, czyny i inne zdarzenia, z którymi ustawa łączy powstanie zobowiązania. *Już więc pierwsze ograniczenie § 92 ust. 1 rozp. wykon. do wierzytelności z umów prywatnoprawnych jest niezgodne z treścią OP.*, tłumaczoną wedle obowiązujących przepisów prawa cywilnego, decydujących o tym, co może być nazwane „stosunkiem prywatnoprawnym" i wynikającą z takich stosunków wierzytelnością. Nie ulega wątpliwości, że *stosunkiem prywatnoprawnym, z którego wynika wierzytelność, może być także przelew wierzytelności — przez przelew bowiem „nabywca wstępuje w prawa wierzyciela z chwilą zawarcia umowy o przelew wierzytelności"*, a „wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa" (art. 170 § 1 i 2 k. z.). Z chwilą więc dokonania ważnego przelewu staje się nabywca wierzytelności wierzycielem w stosunku do dłużnika danego zobowiązania. Także więc i *nabycie drogą przelewu bezspornej i wymagalnej wierzytelności osoby trzeciej wobec Skarbu jest „stosunkiem prywatnoprawnym"*, z mocy którego nabywca wierzytelności staje się jej „posiadaczem" w rozumieniu art. 97 § 3 OP.

W tym stanie rzeczy zawarte § *92 ust. 1 rozp. wykon. do OP, ograniczenie jest niezgodne z art. 97 § 3 OP., którego treść nie pozwala na tego rodzaju interpretacje.* Gdy więc władza pozwana zastosowała to ograniczenie (wprawdzie bez powołania się na przepis § 92 ust. 1 rozp. wykon. do OP., lecz na okólnik Ministerstwa Skarba analogicznej treści) i odmówiła przyjęcia w myśl § 92 ust. 3 na pokrycie zobowiązania podatkowego skarżącego przedłożonego przez niego zoświadczenia władzy, powołanej do zapłaty nabytej przez skarżącego drogą przelewu wierzytelności NTA uchylił zaskarżone orzeczenie jako niezgodne z prawem.

66.

ZWOLNIENIE OBROTU Z EKSPORTU OD PODATKU.

Udział w eksporcie pośredników, dokonywujących czynności celnych we własnym imieniu, ale na rachunek firm zagranicznych, nie jest przeszkodą do uznania obrotu z eksportu za wolny od opodatkowania.

NTA, 4 maja 1938, l. rej. 1970/37.

Z uzasadnienia. Firma „A. F." przemysł drzewny, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, zaskarżyła do Najwyższego Trybunału Administracyjnego o-

rzeczenie Komisji Odwoławczej w Stanisławowie z dnia 17 grudnia 1936 r. w sprawie wymiaru podatku przemysłowego za rok 1934.

W powyższej skardze podnosi skarżąca zarzut obrazy art. 3 pkt. 15 ustawy o państwowym podatku przemysłowym, w związku z odmówieniem skarżącej zwolnienia podatkowego obrotów, osiągniętych z transakcji eksportowych.

Najwyższy Trybunał Administracyjny rozważył, co następuje:

W wyroku z dnia 14 września 1937 r. L. Rej. 421/35, wydanym w sprawie ze skargi A. S. orzekł Najwyższy Trybunał Administracyjny i uzasadnił, iż przepis art. 3 pkt. 15 ustawy o państwowym podatku przemysłowym, w brzmieniu nadanym mu ustawą z 19 grudnia 1931 r. poz. 881 Dz. Ust. wyłącza od zwolnienia podatkowego obroty z eksportu, dokonanego przez osoby trzecie, z wyjątkiem wspólnych biur sprzedaży: za takie jednak trzecie osoby w rozumieniu cytowanego przepisu nie można uważać osób, które wprawdzie przedsiębiorą czynności, powodujące przejście towaru eksportowanego za granicę Państwa Polskiego we własnym imieniu, jednak czynności tych dokonują na rachunek właściwego eksportera jak np. spedytorzy, ajenci itp.

Na motywy powyższego wyroku powołuje się Najwyższy Trybunał Administracyjny na zasadzie postanowień swego regulaminu.

W rozpoznawanej sprawie skarżąca firma zarzuciła odnośnie pozycji w kwocie 132.122 zł 77 gr, iż firmy gdańskie, na imię których opiewają deklaracje celne, działały jako przedstawiciele firm zagranicznych, zaś odnośnie pozycji w kwocie 58.608 zł 68 gr, iż firma L. w Krakowie była przedstawicielem firmy niemieckiej, dla której zakupuje papierówkę stosownie do otrzymanego zlecenia.

W związku z tezą w cytowanym wyroku zawartą zarzuty powyższe były istotne pod kątem widzenia zastosowania zwolnienia podatkowego w myśl postanowienia art. 3 pkt. 15 ustawy i dlatego obowiązaną była władza pozwana zbadać twierdzenia odwołania i ustalić okoliczności, decydujące dla oceny sprawy.

Gdy jednak władza pozwana, wychodząc z mylnej przesłanki prawnej odnośnie bezpośredniości eksportu, odmówiła skarżącej zwolnienia podatkowego, Najwyższy Trybunał Administracyjny dopatrzył się w tym wadliwości postępowania i dla tego na zasadzie postanowienia art. 84 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o Najwyższym Trybunale Administracyjnym poz. 806/32 Dz. Ust., uchylił zaskarżone orzeczenie, zarządzając zwrot opłaty (art. 95 poz. 150/37).

67.

DANE POCHODZĄCE OD INFORMATORÓW.

Opinia informatorów może służyć władzy za podstawę do ustalenia obrotu — jednakże nie w tym sensie, iżby informatorzy mieli prawo orzekać o samej wysokości obrotu na podstawie swobodnego uznanra.

Zadaniem informatorów jest dostarczenie władzy pewnych danych faktycznych o stosunkach przedsiębiorstwa, rzeczą zaś władzy jest z danych tych wyprowadzić sumę obrotu.

Cyfra obrotu podana przez informatorów może mieć znaczenie orientacyjne dla władzy pod warunkiem atoli odpowiedniego uzasadnienia tej wysokości przez informatorów.

NTA, 4 maja 1938, l. rej. 3273/36.

Z uzasadnienia: J. R. w Warszawie zaskarżył do Najwyższego Trybunału Administracyjnego orzeczenie Komisji Odwoławczej w Warszawie z dnia 3 kwietnia 1936 r. w sprawie wymiaru podatku przemysłowego za rok 1933.

W powższej skardze podnosi skarżący zarzut obrazy postanowienia art. 89 roz-

porządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o Najwyższym Trybunale Administracyjnym poz. 806/32 Dz. Ust. i art. 75 pkt. 2 ustawy o państwowym podatku przemysłowym.

Najwyższy Trybunał Administracyjny rozważył, co następuje:

Najwyższy Trybunał Administracyjny, uchylając wyrokiem z dnia 13 czerwca 1935 r. L. Rej. 11238/34 z powodu wadliwego postępowania poprzednie orzeczenie Komisji Odwoławczej z dnia 17 września 1934 r., wydane w tejże samej sprawie uznał, iż nadesłane akta nie zawierają danych, uzasadniających ustaloną w orzeczeniu sumę obrotu.

Trybunał stwierdził zarazem w cytowanym wyroku, iż wyciąg z protokółu nr 23, nie wykazujący ani nazwisk ani kwalifikacji powołanych rzeczoznawców i zawierający tylko ogólnikowe określenie proponowanej sumy obrotu, nie może być uważany za dostateczny materiał informacyjny, w rozumieniu powołanego art. 75 pkt. 2 ustawy o państwowym podatku przemysłowym.

W związku z powyższym wyrokiem pozwana władza uzupełniła akta w ten sposób, iż dołączyła zamiast poprzedniego wyciągu z protokółu Nr 23 dosłowny jego odpis i na podstawie tak uzupełnionego stanu akt wydała ponowne orzeczenie, obniżające wysokość obrotu z kwoty 160.000 zł do kwoty 120.000 zł.

Przez porównanie poprzedniego wyciągu z obecnie dołączonym odpisem stwierdził Najwyższy Trybunał Administracyjny, iż jakkolwiek nazwiska osób, udzielających opinii zostały ujawnione, to jednak sama treść opinii także w dosłownym odpisie protokółu jest ogólnikowa i sprowadza się do określenia sumy obrotu proponowanego i do nic nie mówiącej uwagi „przedsiębiorstwo bardzo dobrze prosperuje":

W ten sposób wytknięta przez Trybunał w poprzednim wyroku wadliwość nie została usunięta, gdyż akta w dalszym ciągu nie zawierają danych, uzasadniających przyjętą przez instancję odwoławczą, obecnie obniżoną do kwoty 120.000 zł wysokość obrotu.

Stwierdzić należy, iż opinia informatorów, przewidziana w art. 75 pkt. 2 ustawy o państwowym podatku przemysłowym może służyć władzy za podstawę do ustalenia obrotu, jednakże nie w tym sensie, iżby informatorzy mieli prawo orzekać na podstawie swobodnego uznania o samej wysokości obrotu.

Zadaniem tych osób jest dostarczenie władzy pewnych danych faktycznych o stosunkach przedsiębiorstwa, rzeczą zaś władzy jest z danych tych wyprowadzić sumę obrotu.

Cyfra obrotu zatem podana przez informatorów może mieć znaczenie orientacyjne dla władzy, pod warunkiem atoli odpowiednio uzasadnienia tej wysokości przez informatorów.

W tym stanie rzeczy uznał Najwyższy Trybunał Administracyjny, iż akta sprawy nie ujawniają także we wznowionym postępowaniu odpowiedniego materiału, uzasadniającego ustaloną w orzeczeniu wysokość obrotu, co powoduje wadliwość postępowania.

W związku z powyższą wadliwością Najwyższy Trybunał Administracyjny na zasadzie postanowienia art. 84 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o Najwyższym Trybunale Administracyjnym poz. 806/32 Dz. Ust. uchylił zaskarżone orzeczenie, zarządzając na zasadzie postanowienia art. 95 rozporządzenia o Najwyższym Trybunale Administracyjnym poz. 150/37 Dz. Ust. zwrot opłaty od skargi.

ORZECZNICTWO W SPRAWACH UMÓW O PRACĘ I UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

51.

WYPOWIEDZENIE PRACY INWALIDZIE.

Umowa o pracę zawarta z inwalidą może być, jak każda inna umowa o pracę, rozwiązana przez wypowiedzenie ze strony pracodawcy.

SN, 19 stycznia 1938, C II 1760/37, PUS, 1938, poz. 102.

Z uzasadnienia: Nie zachodzą zarzucone obie podstawy kasacyjne z art. 426 k. z.

Ustawa o zaopatrzeniu inwalidzkim L. 31/35 Dz. u. *nie zmienia prywatnoprawnego charakteru umów pracy, zawartych przez inwalidów z pracodawcami,* obowiązanymi do zatrudniania inwalidów. Brak więc jakiejkolwiek podstawy do przyjęcia, że umowa pracy, zawarta z inwalidą, pracownikiem, nie może ulec rozwiązaniu przez wypowiedzenie.

Przepis art. 59-a — cyt. stanowi, że z winy robotnika inwalidy pracodawca może rozwiązać umowę tylko w przypadkach z art. 18 rozp. pr. rob. *Wykładnia powoda, że wedle przepisu tego pracodawca może umowę rozwiązać tylko z winy robotnika, jest wręcz sprzeczna z brzmieniem ustawy,* w której słowo „tylko" odnosi się do wyliczenia wypadków winy, nie zaś do wyliczenia wypadków rozwiązania umowy pracy. Rozporządzenie wykonawcze L. 32/35 Dz. U. przewiduje rozwiązanie umowy pracy z inwalidą przez wypowiedzenie (§ 202), a szczegół ten również odpiera wykładnię powoda, że pracodawcy nie służy prawo wypowiedzenia.

Pozwana była zatem uprawniona wypowiedzieć pracę powodowi, a wobec zwolnienia go z pracy bez wypowiedzenia odpowiada mu jeno w granicach art. 20 rozp. pr. rob., jak to trafnie przyjął wyrok zaskarżony.

Tym samym obojętne są w tym sporze wszelkie szczegóły faktyczne, że powód był zdolny do prac ślusarsko-maszynowych i że władze administracji nie zezwoliły na wypowiedzenie pracy powodowi, a pominięcie dowodów oraz inne wady postępowania w tym względzie, gdyby nawet istotnie zaszły, nie mogły wpłynąć na wynik.

W sporze tym przysądzono powodowi należność za 14 dniowy okres wypowiedzenia, obejmujący pierwszą połowę maja 1936, zatem za dalszą część maja i za czas następny nie służą powodowi roszczenie z umowy, wówczas już nieistniejącej.

Powód był robotnikiem. Wypowiedzenie robotniczej umowy pracy unormowane w rozp. L. 324/28 Dz. U., jako w ustawie szczególnej, zatem w myśl art. 446 k. z. nie mają tu stosowania przepisy kodeksu zobowiązań o wypowiedzeniu pracy i powodowi nie służyłoby wypowiedzenie sześciomiesięczne z art. 469/3 k. z., gdyby nawet wykazał, że pracował u pozwanej od dziesięciu lat. Sąd Najwyższy pogląd taki wyrzekł już wielokrotnie, a ogłoszony w Zb. O. S. N. Nr 297 i 485/36.

Powód dochodzi należności za okres wypowiedzenia, a obok tego żąda wynagrodzenia umownego za pracę, opierając się na podstawie, że wypowiedzenia nie było, zatem stosunek pracy trwa.

Tak więc za czas od maja do września 1936 powództwo obejmuje podwójne wynagrodzenie za każdy miesiąc. Roszczenia te wykluczają się wzajem, gdyż umowa pracy, po dzień jej rozwiązania uzasadnia świadczenia pracodawcy w u-

mówionej kwocie, nie zaś w dwakroć większej.

Dalszych podstaw odszkodowawczych powództwa nie objęto uzasadnieniem skargi kasacyjnej.

52.

UMOWA O PRACĘ A UMOWA ZLECENIA.

Umowa, mocą której jedna strona zobowiązuje się do pozyskiwania dla pewnego związku członków za wynagrodzeniem, którego wysokość jest zależna wyłącznie od ilości pozyskanych członków, przy czym w zakresie pozyskiwania nowych członków ma ona zupełną samodzielność co do ilości i czasu pracy — nie jest umową o pracę.

SN, 19 stycznia 1938, C II 1919/37, PUS 1938, poz. 93.

Z uzasadnienia: Wyrok zaskarżony jest prawnie trafny.

W umowie pracy *pracodawca zobowiązuje się do zapłaty za pracę bez względu na jej gospodarcze wyniki,* zatem na nim ciąży *ryzyko* pracy, oraz dysponuje w granicach umowy pracą, umownie nabytą, zatem w zakresie pozbytej umownie pracy pracownik *podlega pracodawcy.*

Obu tych istotnych cech umowy pracy nie było, jak ustalono, w kontraktowym stosunku powoda do pozwanego Związku.

Wysokość wynagrodzenia powoda zależała wyłącznie od ilości pozyskanych przezeń dla Związku członków, zatem ryzyko pracy powoda ciążyło wyłącznie na nim, nie zaś na Związku.

W zakresie pozyskania nowych członków *powód miał zupełną samodzielność w swej pracy,* nie twierdził, by pracę tę określono co do ilości lub czasu, zatem odpada też druga istotna cecha umowy pracy, zależność służbowa od pracodawcy.

Wyrok zaskarżony przyjął więc zgodnie z ustawą, że powód nie był pracownikiem pozwanego Związku, za czym słusznie oddalono co do obu pozwanych powództwo, oparte na roszczeniu z umowy pracy, oraz na roszczeniach, wyniklych ze sposobu rozwiązania tej umowy i zaniedbanego ubezpieczenia powoda, jako pracownika.

Natomiast nie należą do tego sporu wszelkie pytania, czy powodowi należy się roszczenie z innego poza pracą stosunku obligatoryjnego, skoro spór toczył się przed Sądem Pracy, właściwym tylko dla sporów ze stosunku pracy, na którym oparto powództwo. Art. 1 ust. sąd pr.

KALENDARZ PODATKOWY

We wrześniu 1938 r. płatne są następujące podatki:

Do 5 września 1938 r. — podatek od energii elektrycznej pobrany przez sprzedawcę energii elektrycznej w czasie od 16 do 31 sierpnia 1938 r.

Do 7 września 1938 r. — podatek dochodowy od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę, wypłaconych przez służbodawcę w sierpniu 1938 r.

Do 15 września 1938 r. — II rata zryczałtowanego podatku przemysłowego od obrotu za r. 1938 przez przedsiębiorstwa zakwalifikowane do opłacania tego podatku.

Do 20 września 1938 r. — podatek od energii elektrycznej pobrany przez sprzedawcę energii elektrycznej w ciągu pierwszych 15 dni września 1938 r.

Do 25 września 1938 r. — zaliczka miesięczna w wysokości podatku od obrotu osiągniętego w miesiącu sierpniu 1938 r. przez a) przedsiębiorstwa handlowe I i II kategorii świadectw, prowadzące prawidłowe księgi handlowe, b) przedsiębiorstwa przemysłowe I, II, III, IV i V kategorii świadectw, prowadzące prawidłowe księgi i c) spółki akcyjne, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółdzielnie, a nadto inne przedsiębiorstwa, które są obowiązane do publicznego ogłaszania sprawozdań o swych operacjach lub składania sprawozdań do zatwierdzenia.

Nadto płatne są zaległości odroczone lub rozłożone na raty z terminami płatności we wrześniu 1938 r. oraz podatki, na które płatnicy otrzymali nakazy płatnicze z terminem płatności we wrześniu 1938 r.

PORADNIA

547. *M. D.*

1. Obroty księgarni podpadają pod art. 5 p. 1 ustawy o pod. przem. (por. taryfę, część II A XII: „księgarnie (art. 5, punkt 1)"), wobec czego księgarnie powinny opłacać podatek przemysłowy w wysokości 1,2%, wzgl. 1,7% od obrotu, w zależności od tego, czy prowadzą prawidłowe księgi handlowe (art. 7 ust. (1) p. 1 i 3 a ustawy o pod. przem.).

2. Prowadzenie drobnej sprzedaży artykułów piśmiennych w jednym lokalu z księgarnią, wymaga w zasadzie wykupienia odrębnego świadectwa handlowego (orzecz. S. N. z 12.4.1934 r. I k 182/34). Jeżeli jednakże łączny obrót księgarni i ze sprzedaży materiałów piśmiennych za rok 1936 nie przekroczył w stosunku całorocznym kwoty 50.000 zł, w 1938 r. wystarczające jest jedno świadectwo przemysłowe, nabyte dla księgarni (Zob. OBP. 1937, str. 660, okólnik Min. Skarbu z dnia 26 listopada 1937 r. L. D. V. 39640/4/37 w sprawie ulg przy nabywaniu świadectw przemysłowych na rok 1938).

548. *R. M.*

W myśl art. 69 ust. 1 pkt. 4 ustawy o opłatach stemplowych od opłaty stemplowej są wolne pisma, stwierdzające „umowę sprzedaży, którą bądź sprzedawca, bądź nabywca zawarł w zakresie swego przedsiębiorstwa, podlegającego podatkowi przemysłowemu, **lub ustawowo zwolnionego od tego podatku"**. O ile chodzi o gospodarstwo rolne, nie jest ono „ustawowo zwolnione" od podatku przemysłowego, gdyż w ogóle temu podatkowi „nie podlega" (por. art. 2 i 3 ustawy o pod. przem.), a zatem wspomniana ulga ze względu na gospodarstwo rolne jako kontrahenta umowy nie służy. Natomiast od podatku przemysłowego są ustawowo zwolnione niektore przedsiębiorstwa, prowadzone przez związki samorządowe, jak np. przedsiębiorstwa użyteczności publicznej i inne (por. art. 3 ust. 1 p. 3, 7 i 8 ustawy o pod. przem.). Jeżeli więc dachówka została zakupiona przez Gminę w zakresie jakiegokolwiek z powyższych przedsiębiorstw, zwolnionych od pod. przem., odnośne umowy sprzedaży, zawarte z właścicielem majątku ziemskiego, są wolne od opłaty stemplowej. Natomiast rachunki, tj. pisma stwierdzające całkowite lub częściowe wykonanie przez sprzedawcę umowy o sprzedaż rzeczy ruchomej, są wogóle wolne od opłaty stemplowej, a to na mocy noweli do ustawy o opł. stempl. z dnia 14 stycznia 1936 r. (Dz. Ust. poz. 15).

549. *Sza—Ge.*

Zgodnie z § 33 p. 4 Rozp. Wykon. do ustawy o pod. doch. „wszelkie świadczenia, jakie podatnicy otrzymują ze względu na swoje stanowisko od osób trzecich, bez względu na to, czy świadczenia te mają charakter datków obowiązkowych lub podarków dobrowolnych", należą do kategorii dochodów płynących z zajęcia zawodowego lub zatrudnienia o celach zarobkowych i podlegają opodatkowaniu na podstawie przepisów Działu I ustawy o pod. doch. Prowizja od obrotu, wypłacana przez dostawców personelowi odbiorców podpa-

da pod kategorię wyżej określonych świadczeń osób trzecich, a przeto przepisy Dz. II do nich nie stosują się.

550. *A. Sz. Warszawa.*

1. Obroty ze sprzedaży m. in. cukru i soli podlegają scalonemu podatkowi przemysłowemu.

2. Powyższe obroty powinny być wyodrębnione w księgach, a odnośne zapisy odpowiednio udokumentowane (np. specjalnymi kasowymi bloczkami sprzedaży, dziennymi wykazami poszczególnych utargów, rachunkami, korespondencją itp.). — O ile w księgach handlowych nie są wykazywane odrębnie obroty ze sprzedaży artykułów, objętych scalonym podatkiem, wówczas przedsiębiorstwa sprzedaży obowiązane są po upływie każdego roku kalendarzowego w terminie składania zeznań sporządzić szczegółowe wykazy obrotów ze sprzedaży artykułów objętych scalonym podatkiem. Wspomniane wykazy winny być udokumentowane w sposób wyżej wskazany (okólnik Min. Skarbu z 25.7.1935 r. L. D. V. 18692/4/35).

551. *Abonent Rut.*

Odprawa kilkumiesięczna i należność za urlop zapłacone przy prawidłowym (nie przedwczesnym) rozwiązaniu umowy z pracownikiem, stanowią wynagrodzenie jednorazowe, które przy ustaleniu podatku dochodowego należy w całości dodać do obliczonej w stosunku rocznym sumy ostatniego periodycznego wynagrodzenia (art. 43 ust. 3 ustawy o pod. dochod.).

552. *Abonent S. N. Poznań.*

Zgodnie z okólnikiem Min. Skarbu z dnia 30.8.1933 r. L. D. V. 32991/2/33 u płatników podatku dochodowego, opodatkowanych na zasadach ogólnych poza art. 21 ustawy, „**nie** podlegają opodatkowaniu bonifikaty i opusty, uzyskiwane generalnie w drodze postępowania ugodowego czy też konkursowego, jako tzw. zyski sanacyjne".

O ile zatem przedsiębiorstwo rolne, o którym Pan pisze, nie jest zorganizowane jako spółka z ogr. odp. lub spółka akcyjna, skreślenie 80% długów w postępowaniu układowym nie stwarza podatku dochodowego.

553. *H. N. K.*

1. Jak już kilkakrotnie wyjaśnialiśmy, sprzedawca nie ma obowiązku zaniechania zawarcia transakcji bez względu na wysokość sumy wchodzącej w grę, z tego powodu, że kontrahent odmawia wyjawienia swego nazwiska.

2. „Z podlegającego opodatkowaniu w myśl art. 5 p. 7 ustawy o państw. pod. przem. obrotu przy sprzedaży towarów loco stacja odbiorcza **nie** potrąca się kosztów przewozu tegoż towaru od stacji załadowania (art. 5 ustęp ostatni)" (zasada prawna). Wyrok NTA z 4.I. 1932 r., l. rej. 6750/29.

Wszelkie zapytania do Poradni kierować należy pod adresem Redakcji Orzecznictwa Buchalteryjno-Podatkowego, Warszawa, Zielna 12 m. 7.

Skorowidz rzeczowy

---

*) O—oznacza: dział „Orzecznictwo", Ok—dział „Okólniki", P—dział „Poradnia"

**) Liczby oznaczają stronice.

Wydawca: Księgarnia Prawnicza, Warszawa, Senatorska 8

Redakcja: Warszawa, Zielna 12 m. 7, tel. 245-31

Administracja: Warszawa, Senatorska 8, tel. 516-50

Konto P. K. O. 22.308 — Przekaz rozrachunkowy Nr. 176 — Rękopisów nie zwraca się

Prenumerata wraz z przesyłką zł. 1.50 miesięcz., 4.50 kwart., 9.— półrocz., 18 rocznie

Ceny ogłoszeń: 1 str. zł. 200—$^1/_2$ str. zł. 100—$^1/_4$ str. zł. 50—$^1/_8$ str. zł. 25

Redaktor odpowiedzialny: **Józef Filip Hoppenfeld** Druk. Wydawnicza, Warszawa, Kacza 15